

[Arbejdsministeren.]

ger på en sådan måde, at der investeres i mindre arbejdskraftbesparende teknik, end tilfældet ellers ville være, og det er ikke i sig selv ønskeligt.

I en samfundsøkonomisk vurdering af gæstearbejdernes betydning indgår således et stort antal faktorer, og jeg har her kun kunnet omtale nogle af de vigtigste. En sammenfattende vurdering kan ikke foretages én gang for alle, men må ske løbende med den til enhver tid rådende økonomiske og arbejdsmarkedspolitiske situation som baggrund.

Regeringens generelle synspunkt er, at der ikke bør være en så uhæmmet adgang til udenlandsk arbejdskraft, at strukturtilpasningen i erhvervslivet og på arbejdsmarkedet bremses. På den anden side bør der ikke opretholdes en sådan mangel på arbejdskraft, at flaskehalsproblemer ikke kan løse og levedygtige og valutaskabende erhverv kommer i vanskeligheder. Tilgangen af udenlandsk arbejdskraft må til enhver tid afpasses efter disse synspunkter, og de fremgangsmåder, der i denne forbindelse kan komme på tale, skal jeg om lidt vende tilbage til.

Gæstearbejdernes tilpasningsproblemer har sammenhæng med en lang række forhold. Jeg skal nævne de sproglige kommunikationsvanskeligheder og de boligmæssige problemer, som ikke mindst skyldes, at gæstearbejdere i særlig stor tal beskæftiges i områder, hvor der i forvejen er knaphed på boliger. Det er utvivlsomt også på sin vis en slags tilpasningsproblem, at mange gæstearbejdere enten af indstilling eller for at kunne sende en stor del af deres indtjening til familie i hjemlandet er mere beskedne i deres fordringer til bolig og leveforhold, end vi her i landet almindeligvis finder rimeligt. Gæstearbejderne bliver bl. a. af de grunde, jeg har nævnt, let ofre for udnyttelse, og det er der desværre både danskere og udlændinge — ikke sjældent landsmænd til gæstearbejderne — der benytter sig af.

En væsentlig del af gæstearbejderudvalgets betænkning drejer sig om disse tilpasningsproblemer, og de fleste af udvalgets indstillinger er forslag til tilpasningsforanstaltninger på de boligmæssige, sociale, sundhedsmæssige, undervisningsmæssige og rådgivningsmæssige områder. Jeg henviser

til betænkningens fremstilling og til omtalen af de på grundlag af indstillingerne truffede foranstaltninger eller foranstaltninger, der er under forberedelse.

Arbejdet med de forskellige foranstaltninger påhviler de ministerier, der er ressort for tilsvarende problemer for den danske befolkning. Regeringen har imidlertid fundet det nødvendigt at etablere et særligt kontor under socialstyrelsen til varetagelse af informerende, rådgivende og koordinerende opgaver ved siden af de snævrere sociale spørgsmål, der selvfølgelig også påhviler styrelsen over for gæstearbejderne. Ikke mindst lokale myndigheder, organisationer og institutioner har brug for orientering om gæstearbejderproblemerne for at kunne medvirke til løsningen af dem — de fleste tilpasningsproblemer skal jo ifølge sagens natur løses på det lokale plan. Regeringen har fundet, at den ny socialstyrelse med dens tilsigtede brede samarbejde med hele det sociale serviceapparat, herunder med kommunerne, har de naturligste forudsætninger for at varetage de nævnte opgaver og til at tage fornødne initiativer.

Det er uden videre klart, at gæstearbejdernes mangeartede tilpasningsproblemer bedst kan løses, hvis tilgangen af gæstearbejdere har et begrænset omfang. Den grundindstilling, ud fra hvilken gæstearbejderpolitikken efter regeringens opfattelse må udformes, går således ud på, at vi ikke bør og i øvrigt næppe heller ville være i stand til at isolere os fra den omgivende verden i den henseende, der her er tale om. På den anden side taler både økonomiske synspunkter og tilpasningsproblemerne for, at tilgangen af udenlandsk arbejdskraft ikke sker i et kraftigt tempo og uden regulerende foranstaltninger. Der er også her tale om et hensyn til de gæstearbejdere, der er her i landet, og til dem, som kommer her i fremtiden.

Reguleringen af udenlandske arbejders adgang til det danske arbejdsmarked kan ske såvel ved generelle midler som ved den måde, den såkaldte indslusningsordning administreres på.

De generelle midler har adresse til de vilkår, der pålægges arbejdsgivere, der beskæftiger gæstearbejdere med førstegangstilladelse. Der er her tale om et ret uopdyrket felt her i landet. I andre lande har man fundet det nødvendigt at pålægge arbejdsgi-